

Prigožiniň ölüminden soň «Wagnere» näme bolarka?

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Prigožiniň ölüminden soň "Wagnere" näme bolarka? PRIGOŽINIŇ
ÖLÜMINDEN SOŇ «WAGNERE» NÄME BOLARKA?



«Wagner» harby kompaniýasynyň başlygy Prigožiniň ölümi kompaniýanyň Ýakyn Gündogarda we Afrikada alyp barýan işlerini bulaşyklyga salyp biler.

Prigožin ölmezden öň Afrikada paýlaşan soňky wideosynda mundan beýläk ähli materiklerde Russiýanyň täsirini artdyrmak üçin hereket etjekdiklerini aýdypdy (Reuters)

«Wagneriň» başlygy Ýewgeniý Prigožiniň ölüminiň yzyndan hakynatutma harby toparyň Ýewropada, Ýakyn Gündogarda, Afrikada eýelik edýän toruň we ýöredýän operasiýalarynyň geljegi nämälimligine galýar.

Urşuň başyndan bäri Ukrainada Russiýanyň iň täsirli güýçlerinden bolan «wagnerçi» urşujylaryň Siriýadaky, Liwiýadaky graždanlyk uruşlaryna gatnaşyp ýörendigi we Merkezi Afrika Respublikasy bilen Malide hem iň täsirli güýçdügi mälim.

Bu ýerlerdäki altyn känlerini we nebit ýataklaryny elinde saklaýan «Wagneriň» Kremliň daşarky syýasatynyň guraly bolup hyzmat etjekdigi bolsa heniz şübheli.

Prigožin hakda kitap ýazan amerikan derňeýji-žurnalisti Jon Lehner, «Reuters»-a bu barada beren beýanatynda: «Wagner» häzirem gaýgylandyrman duranok. Dowam edip duran şertnamalar bar we bular dowam etmeli. Howpsuzlyk taýdan «Wagneriň» işleriniň» öňküsi ýaly dowam edýändigini we häzirem ynamly hyzmatdaş bolup galýandygy görnüşini bermek islärler» diýdi.

ABŞ-nyň «Washington Post» gazetini bolsa, «Wagneriň» gysga wagtyň içinde dargajakdygyny we beýle ýagdaýda toparyň Ýakyn Gündogar we Afrika ýurtlarynyň hökümetleri bilen baglaşan ylalaşyklaryny Kreml ýakyn adamlar tarapyndan dowam etdirjekdigini ýazdy.

«Wall Street Journal» gazetine interwýu beren Angliýanyň Ekseter uniwersitetinden Dewid Lewis bolsa, «Rus goşuny bilen gatnaşyk saklaýan dürli-dürli toparlar bu düşewüntlilik işi almaga we täze wekil güýçleri döretmäge synanyşarlar. Prigožin dürli ýurtlara ýaýran bu tory dolandyrmak işi boýunça tejribesi ýetikdi, emma ýerini dolduryp bolmajak biri-de däl» diýdi.

Käbir «wagnerçileriň» maşgalalary bolsa, toparyň dargama ähtimallygyny alada edýär. Bir «wagnerçi» urşujynyň hossary «Telegram» hasabyndan ýazan pikirinde «Wagner» başsyz galdy. Indi bize näme bolarka? Hernä kompaniýanyň başyna mynasyp adam gelewärsin» diýdi.

Rus türmelerinde ýatan raýatlaryň hak-hukuklaryny gorap çykyş edýän «Gulagu» toparynda Wladimir Oseçkin bolsa, «wagnerçi» urşujylaryň ýagdaýy hakda, «Hemmesi şokda. Serkerdeler näme etjegini we garamagyndaky esgerlerine näme diýjegini bilenok. Hemme zat Prigožiniň we onuň kontaktlarynyň töwereginde şekillenýärdi» diýdi.



- **Kreml bilen Hafteriň arasyndaky «Wagner» gatnaşygy**

Arasynda «Wagneriň» başlygy Prigožiniňem bolan uçar heläkçiliginden bir gün öň ýokary düzümlü rus ygtyýarlysynyň Liwiýada gepleşik geçirip ýörendigi aýdyldy.

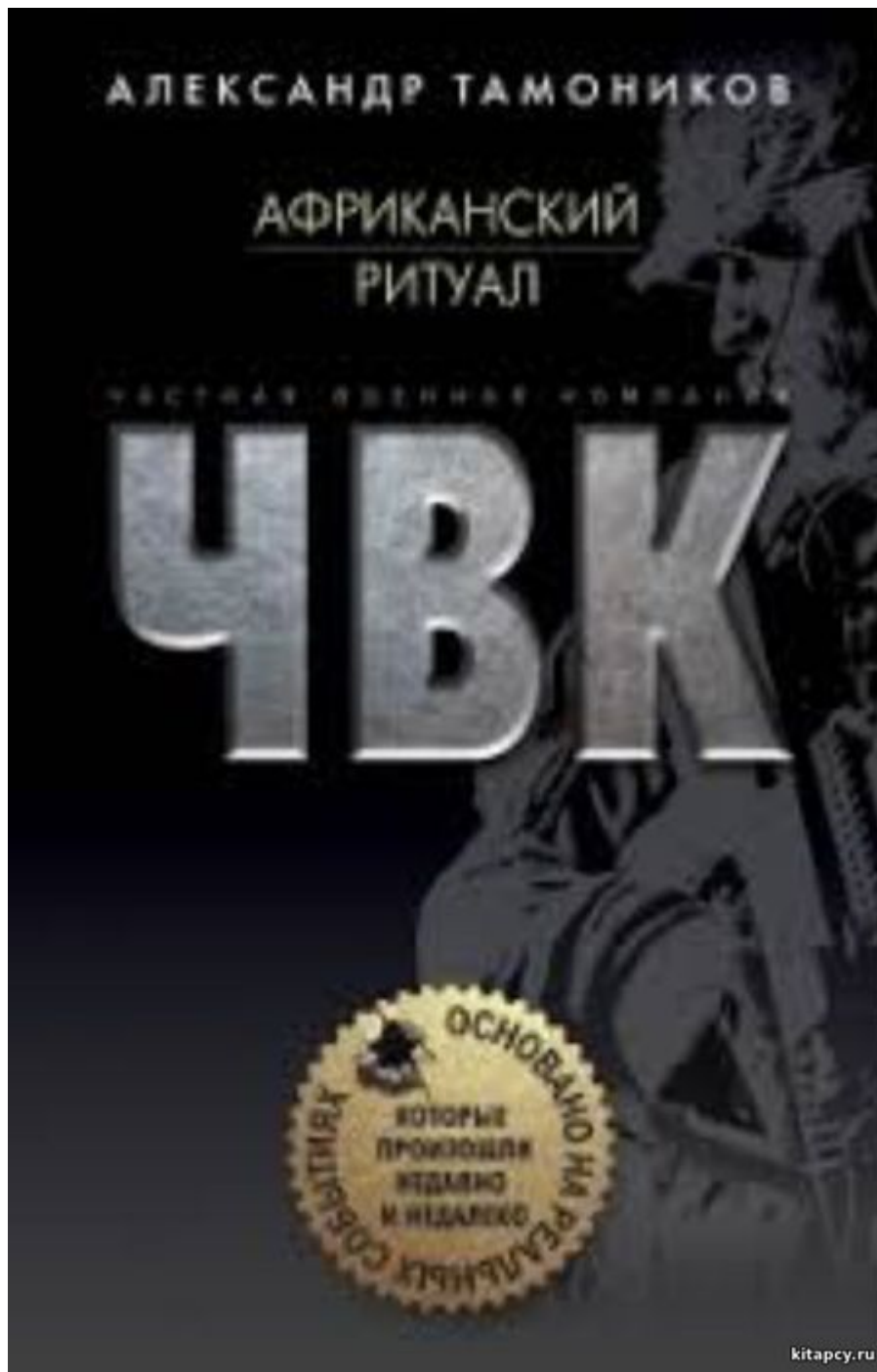
«Reuters»-iň beren habarynda, Russiýanyň Goranmak ministriniň orunbasary Ýunusbek Ýewkurow Bingazide Liwiýanyň gündogaryna gözegçilik edýän güýçleriň serkerdesi Halife Hafter bilen duşuşyk geçirdi. Duşuşykda «Wagner» güýçleriniň başyna Kremliň kontrolyndaky täze serkerde bellenjekdigini aýdandygy öňe sürülýär.

Duşuşygyň kesgitlenen wagty tötänlikdigini ýa dældigini heniz bilýän ýok.

Angliýanyň Korollygyň ýanyndaky Birleşen hyzmatlar institutynyň Liwiýa boýunça barlagçysy Jelal Harçou «Ýewkurowyň iş sapary Liwiýadaky rus täsiriniň ýok bolmakdan geçen, gaýtam öňküsinden-de giňeljekdigini we çuňlaşjakdygyny görkezýär» diýdi.

Russiýanyň Liwiýada resmi taýdan harby pozisiýasynyň ýokdugyny nygtan Harçou şol sebäpli Kremliň sebitdäki güýjüni şoňa meňzeş topar bilen dowam etdirmek islejekdigine ünsi çekdi. Garaşsyz hünärmenleriň we Adam hukuklary boýunça Gözegçilik öýüniň berýän habarnamaryna görä, 2019-njy ýyldan bäri Liwiýada iki müň «wagnerçi» urşujy bar.

Hafter güýçleriniň 2020-nji ýyldaky ýaraşyga çenli Tripolä gönükdiren operasiýalaryna goldaw beren «wagnerçiler» şol bir wagtyň özünde sebitdäki harby toparlar bilenem nebit kânleriniň goragyna jogap berýär.



- **Merkezi Afrika «merhum lideriň ýerini doldurar»**

«Wagneriň» iň işjeň hereket edýän ýurtlaryndan Merkezi Afrika Respublikasynda-da Prigožinden soňky dörän boşlugy doldurmak meselesi ara alyp maslahatlaşylýar.

Döwlet ýolbaşçysy Fosten-Arkanž Tuaderanyň geňeşçisi Fidel Guandjika Prigožiniň ölümüne «çuňňur gynanç» bildirýändiklerini aýdyp, bu pajygaly ýagdaýyň Russiýa bilen gatnaşyklaryny agsatmajagyny nygtady.

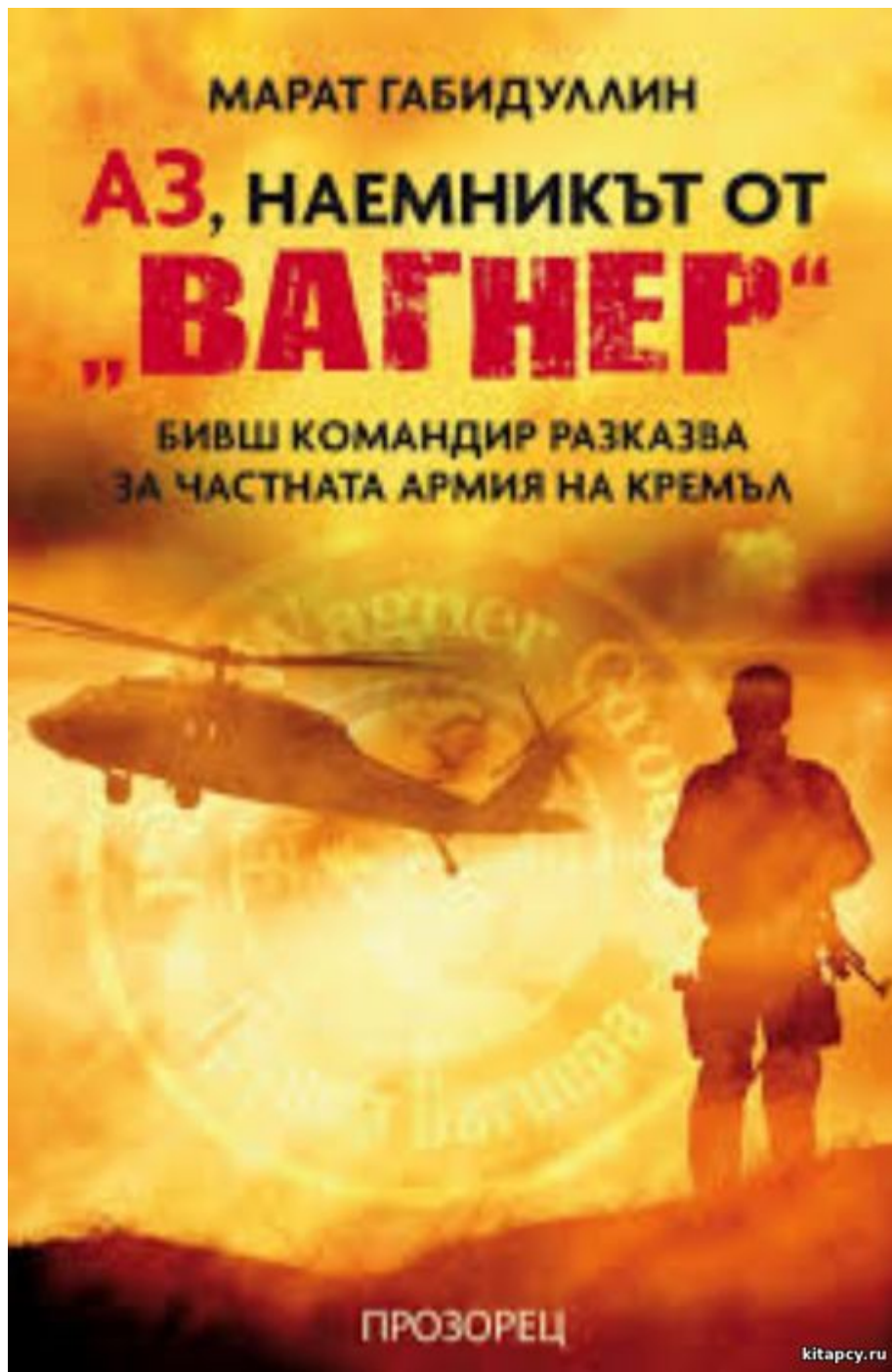
Russiýa bilen döwletara ylalaşyklarynyň bardygyny we hakynatutma urşujylaryň ýurtda galmagyna dowam etjekdigini

nygtan Guandjika «Prigožin indi merhum lider, onuň ýerini doldurmaly bolar» diýdi.

Emma ýurtda altyn känlerine-de gözegçilik edýän kompaniýanyň ykdysady gatnaşyklaryny nähili dowam etdirjekdigi şübheli.

Afrikada magdan işläp çykarmak işlerini gönüden-göni Russiýanyň kontrolyna almagyň kyndygyny aýdýan Jon Lehner «Bir kompaniýany satyn alyp, ähli işgärlerini kowandan soň işleri öňküsi ýaly dowam etdirip bilmersiňiz. Belki-de, üwmeji nähili paýlaýyşlary üýtgär, emma üwmeç şindizem öňki ýerinde» diýdi.

«Wagner» güýçleri baý magdan känleriniň bardygyna garamazdan, dünýäniň iň garyp ýurtlaryndan biri bolan Merkezi Afrikada 2012-nji ýylda başlan graždanlyk urşuna 2018-nji ýylda goşulyp, gozgalaňlaryň basylyp ýatyrylmagy üçin hökümet bilen bile hereket edipdi. «Wagneriň» ýurtda 1900 urşujysy bar.



- **Amerikan kontrrazwedkasy: Prigožiniň uçary «bilkastlaýyn partladyldy»**

ABŞ-nyň kontrrazwedka gullugynyň elinde bar bolan häzirki maglumatlara görä Prigožin bilen bile barýan dokuz adamyň oturan uçary «bilkastlaýyn partladyldy».

Atlarynyň mälim edilmegini islemedik amerikan we günbatarly ygtyýarlylar garamagyndaky hakynatutma urşujylar bilen 24-nji iýunda rus hökümetine garşy ýaragly gozgalaň turzan Prigožiniň bolan uçarynyň Russiýanyň Twer oblastynda heläkçilige uçramagy netijesinde ölmegi boýunça kontrrazwedka maglumatlaryna

salgylanyp beýanat berdiler.

Çeşmeler Prigožiniň «uly ähtimallyk bilen» didiwana mündürilendigini we hadysanyň Russiýanyň döwlet ýolbaşçysy Wladimir Putiniň «özünü tankyt edenleriň agzyny ýumdurmaga gönükdiren uzak geçmişi bilen» sazlaşýandygyny aýtdy.

Pentagonyň press-sekretary Pat Raýder bolsa, «birinji gelen netijämiz Prigožiniň öldürilen bolmagynyň mümkindigini görkezýär» diýdi. Ygtyýarlylar partlamanyň sebäbi boýunça jikme-jiklik bermezden kontrrazwedka netijenamasynda Putiniň uçardaky adamlaryň maşgalalaryna «yzy ýarasyn» diýendigini we Prigožiniň «gödek ýalňyşlyklaryna» yşarat edendigi agzaldy.

Baryş KAÝGUSUZ.

Anna, 25.08.2023 ý. Publisistika